

WWW.CSRSKABUL.COM

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی د ستراتژیکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۷۱ (از ۲۷ ثور الی ۳ جوزا ۱۳۹۳ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته‌وار است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار از آن استفاده نمایند.

په دې ګڼه کې لاندې مطلبونه لولئ:

نارېندرا مودي او د هند راتلونکې بهرنۍ چارې

- مقدمه ۳
- د بهارتیه جنتا ګوند بهرنۍ چارې ۴
- د نارېندرا مودي بهرنۍ چارې ۴
- د بهارتیه جنتا ګوند د ۲۰۱۴ کال مرمانامه (Manifesto) او بهرنۍ چارې ۵
- پایله ۶

پیروزی نارندرا مودی در انتخابات هند چه تأثیری بر منطقه خواهد داشت؟

- ۷ ..... مقدمه •
- ۸ ..... پاکستان: •
- ۸ ..... جهان اسلام: •
- ۹ ..... افغانستان: •
- ۱۰ ..... نتیجه: •

ACKU

نارېندرا مودي او د هند راتلونکې بهرنۍ چارې

مقدمه

هند د آسيا د لويې وچې خورا مهم او ارزښتناک هېواد دی، چې له چين سره اوږده گډه پوله لري. دواړه هېوادونه چين او هند، د نړيوال اقتصاد مخکښ هېوادونه دي او د ټولې نړۍ درېيمه برخه نفوس لري. د دې ترڅنگ هند له پاکستان سره هم گډه پوله لري او همدارنگه د هند د سمندر له مسابقتي لوبغاړو څخه هم دی.

دا هر څه د دغې سيمې ارزښت هغه مهال ښه روښانه کوي، چې د نړيوال سياست د وتلې څپرې جوسيف نای په اند، نه يوازې دا چې ځواک (Power) له لوېديځ څخه ختيځ ته روان دی، بلکې په خپله د ځواک فلسفه هم د بدلون په لور ده. د نوموړي په اند، ځواک له لوېديځ څخه د ختيځ بلکې دقيقاً له امريکا او اروپا څخه د آسيا په لور روان دی او خپله ځواک هم اوس له کلک ځواک (Hard Power) څخه چې پوځي يرغلونه دي، د نرم ځواک (Soft Power) لکه کلتوري مبارزې، د نورو هېوادونو محصلينو ته بورسونه ورکول، اقتصادي مبارزې او داسې نورو، په لور روان دی.

دا چې د هند پارلماني ټاکنې بهارتيه جنتا گوند وگټلې، اوس پوښتنه دا ده چې د دغه گوند بهرنۍ چارې به څرنگه وي؟ په خپله (نارېندرا مودي) چې د دغه گوند مشر دی، د خپلو راتلونکو باندنيو چارو په اړه څه وايي؟ او همدارنگه د بهارتيه جنتا گوند له ۲۰۱۴ مرامنامې څخه، د هند د راتلونکو بهرنيو چارو څه ډول اټکل کېدای شي؟ د ستراتېژيکو او سيمه ييزو څېړنو مرکز، د اوونۍ تحليل بورډ په دې اوونۍ کې همدا موضوع څېړلې ده، چې د تحليل په دويمه برخه کې د دغه گوند د برياليتوب اغېزې پر افغانستان او سيمه باندې هم څېړل شوې دي:

د بهارتیه جنتا گوند بهرنی چارې

د بهارتیه جنتا گوند بهرنی چارې په ټولیزه توګه پر تعرضي هندي نشنلیزم او ترڅنګ یې پر اقتصادي ساتنه راڅرخي. په تېره (۱۹۹۸-۲۰۰۴) دوره کې (اټل بهاري واچپایي)، چې هغه مهال د هند لومړی وزیر او د بهارتیه جنتا گوند مشر و، د دغه گوند له اساسي فلسفې څخه جلا دریځ ونيوه او لاهور ته یې تاریخي سفر وکړ، چې په پای کې یې د پاکستان د هغه مهال له لومړي وزیر نواز شریف سره یو تړون لاسلیک کړ، چې له مخې یې د نړم وړیکو ژمنه وشوه. خو د پاکستانی نظامیانو له خوا د کارګل پوځي عملیات ترسره کولو، پر دغو تودو هڅو یخې اوبه تویې کړلې او له امله یې د دواړو هېوادونو اړیکې تر ۲۰۰۴ کال پورې کړکېچنې شوې، چې وروسته بیا د کرکټ ډیپلوماسۍ او د (پسي شا) ډیپلوماسۍ یا (Back Channel Diplomacy) له امله تر ۲۰۰۸ کال پورې د دواړو هېوادونو تر منځ اړیکې نسبتاً ښې وې؛ خو په همدغه کال په بمبېي کې د بریدونو له پېښې وروسته، چې د هندوانو په اند پاکستان او لشکرطیبه پکې ښکېل وو او د اجمل قصاب پر مټ ترسره شوي وو، د دواړو هېوادونو تر منځ اړیکې بېرته خرابې شوې.

بهارتیه جنتا گوند، چې هغه مهال (۲۰۰۸ کال کې) په اپوزیسیون کې و، له هغو عملیاتو څخه ښه ګټه پورته کړه او اوسمهال هم، د وروستیو پارلماني ټاکنو (۲۰۱۴ کال) په بهیر کې مودي د خپلو انتخاباتي کمپاینونو په لړ کې داسې اشارې هم کولې، چې له پاکستان سره به یې اړیکې، د پاکستان د حکومت له هڅو او د تروریزم پر خلاف مبارزه کې د دوی له رښتیني دریځ سره تړلې وي.

د نارېندرا مودي بهرنی چارې

نارېندرا مودي د هند په ملي سیاست کې یوه نوې څېره ده، له دې مخکې د گجرات په محلي سیاست کې بوخت و او د گجرات ایالت د تاریخ تر ټولو اوږدمهاله اعلی وزیر پاتې شوی دی. د ده مخالفین دا نیوکه هم کوي، چې نوموړی د هند په ملي سیاست کې تجربه نه لري او نه یې هم، کله د هند په ولسي جرګه (لوک سبها) کې غړیتوب ترلاسه کړی دی. ده ایله اوس د (عام آدمي) گوند مشر ته په ماتې ورکولو سره، د هند د ولسي جرګې څوکۍ ترلاسه کړه. ځکه نو، د نارېندرا مودي پر راتلونکو بهرنیو چارو رڼا اچول خورا ستونزمن دي.

بلخوا په هند کې د وروستيو ټاکنو په بهير کې د گوندونو له خوا د دوی بهرنۍ چارې ډېرې لږې مطرح شوې، چې نارېندرا مودي هم له دې چارې مستثنا نه و؛ خو ده د خپلو انتخاباتي کمپاينونو په لړ کې د چين، پاکستان او بنگله ديش په اړه يو څه توضيحات ورکړل، چې له مخې يې د بهرنيو چارو کارپوهان، د مودي اټکلي بهرنۍ چارې تحليلوي.

يوه خبره چې د مودي په بهرنيو چارو کې به يقيني وي، هغه به اقتصادي ډيپلوماسي وي! دی چې کله د گجرات ايالت اعلی وزير هم و؛ نو چين او جاپان ته يې سفرونه کړي وو او د چين له Free economic Zones څخه يې کتنې او د جاپان د اقتصاد صفتونه کړي وو.

د چين په اړه به نوموړی په دوو څېرو کې راڅرگند شي: يوه هغه چې اقتصادي اړخ به ولري او بله هم دا چې امنيتي اړخ به ولري. په اقتصادي اړخ کې به دی هڅه وکړي، چې له چين سره تجارت زيات کړي او په تجارتي او اقتصادي اړخونو کې به له يو بل سره ملگرتيا زياته کړي. خو په امنيتي اړخ کې يې له ورايه د خپلو ټاکنيزو کمپاينونو پر مهال خبرداری ورکړی، چې هند به د چين له خوا د خپلو ځمکو نيول ونه زغمي!

له بنگله ديش څخه راتلونکو مهاجرينو (مايگريشن) په تړاو هم، مودي سخت دريځ ونيوه او د هند پر تگلارو يې سختې نيوکې وکړې، چې د دغو مهاجرتونو (مايگريشن) مخه ولې نه نيسي؟ د راتلونکي لومړي وزير په توگه به نوموړی په دې تړاو خپلې تگلارې وضع کړي، چې څرنگه د دغو مهاجرتونو مخه ونيسي؟

د پاکستان په اړه چې ده په خپلو انتخاباتي کمپاينونو کې څه وويل، هغه ډېره ترخه او تېره ژبه وه؛ خو په پاکستان کې موجودو سلاکارانو او د بهرنيو چارو شنونکو دا د مودي د انتخاباتي کمپاين اړتيا وبلله او خپل حکومت ته يې مشوره ورکړه، چې د مودي له راتگ څخه ونه وېرېږي. د دې پايله دا راووتله، چې نواز شريف نارېندرا مودي ته نه يوازې دا چې مبارکي وويله، بلکې پاکستان ته يې د ورتگ بلنه هم ورکړه. د پاکستان د تحريک انصاف گوند مشر عمران خان هم، د مودي له راتگ څخه د نه وېرېدو مشوره ورکړه.

د بهارتیه جنتا گوند د ۲۰۱۴ کال مرامنامه (Manifesto) او بهرنۍ چارې

د هند د ۲۰۱۴ کال ټاکنو لپاره، د بهارتیه جنتا گوند مرامنامه د (دکتور مورلي مانوهار جوشي) له خوا، چې د مرامنامې کوميتې رئيس و، وليکل شوه. د مرامنامې په ۳۹ پاڼه کې د گوند راتلونکې باندنۍ چارې په نښه شوې دي، چې د «لومړی هېواد، نړيواله ورورولي» تر سرليک لاندې بيان شوې دي.

بهارتیه جنتا گوند په خپله مرامنامه کې د سیمې او د سویلې آسیا د ودې او پرمختګ لپاره سیاسي ثبات، پرمختګ او سوله اړینه ګڼي. ترڅنګ یې د کانګرس پر وروستی لس کلنې دورې داسې نیوکه کوي، چې دوی له ګاونډیانو سره په تلیاتو او د همکارۍ اړیکو په جوړولو کې پاتې راغلل. هند یې له خپلو نژدې ملګرو څخه لرې کړ او له ګاونډیانو څخه هم لرې ولاړ. د مرامنامې له مخې، هند باید له نړۍ سره پر اعتماد خبره کړې وای؛ خو د رویتیا پر ځای یې هند د تذبذب ښکار کړ.

بهارتیه جنتا گوند په وروستیو کلونو (له ۲۰۱۰ کال راوروسته) کې د هند مخ پر ځوړ اقتصادي وده هم نیوکه کوي او وایي، چې له امله یې هند په بهرنیو چارو کې خپل وزن وبایل.

د بهارتیه جنتا گوند په دې مرامنامه کې چې څه (نرم ځواک) په نښه کوي، نن سبا یې په نړیوالو اړیکو کې ارزښت خورا زیات دی. لکه څرنګه چې وویل شول، د بهارتیه جنتا گوند یو هندي نشنلیست گوند دی او پر هندوایزم ډېره تکیه کوي؛ نو له همدې امله دوی غواړي، چې د نرم ځواک روحاني، کلچري، او فلیسوفانه اړخونو ته خپل پام وروګرځوي او په نړۍ کې د هند نرم ځواک پیاوړی کړي.

پایله:

له پورته بحث څخه جوتنه شوه، چې که څه هم بهارتیه جنتا گوند یو هندي نشنلیست گوند دی؛ خو د دې گوند په راتلونکو باندنیو چارو کې به اقتصاد او د هند ملي ګټې د سر ځای ولري. دوی به هڅه وکړي چې سیمه ایز اقتصادي بلاکونه د خپل اقتصاد په ګټه تمام کړي.

په سیمه کې به د دوی احتمالي ټکر له چین او پاکستان سره وي. د خپلې مثبتې اقتصادي ودې لپاره به په مجموع کې له دواړو سره او په مشخصه توګه له چین سره تجارتي اړیکې ښې کړي. خو بیا به هم، دوی د چین پر خلاف د خپل ځواک د انډول برابرولو په موخه، خپلې هڅې شندې پرې نږدې.

پیروزی نارندرا مودی در انتخابات هند چه تأثیری بر منطقه خواهد داشت؟

مقدمه

نخست وزیر بزرگترین دموکراسی جهان و دومین کشور پرنفوس جهان، از سوی میلیون‌ها رأی دهنده انتخاب شد. نارندرا مودی که رهبر حزب ملی‌گرای افراطی هند و یا "بی جی پی" است، در مقایسه به رهبران حزب کنگره، در امور سیاسی با جدیت بیشتر برخورد می‌کند. وی که از یک طرف سیاستمداری پویا و کاردان محسوب می‌شود و در رشد اقتصادی ایالت گجرات شهرتی زیادی را کسب کرده، ولی از طرف دیگر تحت انتقاد قرار دارد که در شورش‌های هندوها علیه مسلمانان در سال ۲۰۰۲ میلادی، کاری برای حمایت و حفاظت از مسلمانان انجام نداد.

نارندرا مودی در خانه یکی از چای فروشان ایالت گجرات چشم به جهان گشود و بعداً در ایستگاه‌های ریل، همراه با پدر خود چای فروشی می‌کرد. نارندرا مودی وابسته با سازمان هندو و راست‌گرای **راشتریا سوایامسواک سنگ (Rashtriya Swayamsevak Sangh RSS)** می‌باشد که در سال ۲۰۰۱ میلادی والی ایالت گجرات در غرب هند تعیین شد. اما در شانزدهمین انتخابات پارلمانی هند، قدیمی‌ترین حزب این کشور (حزب کنگره) را شکست داد و به اقتدار خاندان جواهر لعل نهرو نقطه پایان گذاشت. حزب کانگرس در این انتخابات کمترین (۴۳) کرسی را بدست آورده است که برای رهبری کردن اپوزیسیون این کشور نیز بسنده نمی‌باشد، چون رهبری اپوزیسیون نیز ۵۳ کرسی را نیاز دارد.

موضوع پیروزی حزب بهارتیا جنتا و تأثیرات آن بر افغانستان و منطقه را، مورد تحلیل هفته در مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی، تحلیل کرده است:

پاکستان:

حزب بهارتیا جنتا در مرامنامه خود چیزی را ننوشته که کشور دیگر منطقه (پاکستان) از آن هراسی داشته باشد؛ اما دو نکته که در مرامنامه این حزب آمده است، شاید قابل توجه دیپلماتان پاکستانی باشد. اول: "ما (هند) خواستار روابط خوب با تمامی همسایه‌های خود هستیم، اما اگر نیاز شد از موقف سختگیرانه نیز روگردان نخواهیم بود." دوم: "صدای جهانی را علیه تروریسم برخواهیم انگیزت." جمله اخیر دقیقاً متوجه پاکستان می‌شود. چون به باور سرتاج عزیز مشاور وزیر امور خارجه پاکستان جنگ کارگل از سوی پرویز مشرف آغاز گردیده بود که بعداً در بلندترین نقطه جهان (کارگل و سیاچن) به جنگ هند-پاکستان دامن زده شد. هند در سال ۲۰۰۲ میلادی در واکنش حملات بر پارلمان این کشور، نظامیان خود را به مرزهای پاکستان سوق داد و تدابیر جنگ تازه‌ای را می‌گرفت؛ اما در نتیجه فشارهای جهانی و اینکه هر دو کشور تحمل یک جنگ دیگری را نداشتند، باهم درگیر نشدند.

گفتنی است که این همه در سال‌های ۱۹۹۸-۲۰۰۴ در دوره حزب بهارتیا جنتا اتفاق افتاد؛ به همین دلیل موارد استوار بر تجربه نیز در مرامنامه جدید این حزب محسوس است. چیزی دیگری که مورد توجه پاکستان قرار دارد، این است که نارندرا مودی در جریان کمپاین‌های انتخاباتی خود از لهجه تند و تیز علیه پاکستان کار گرفت و تصریح کرد که پس از پیروزی در انتخابات، مناطق (جمو و کشمیر) را در قانون اساسی کشور بخش‌های دایمی هند خواهد دانست. باوجود این همه پاکستان دیپلوماسی پس از-انتخابات یا (Post-Poll Diplomacy) را در پیش گرفت و نه تنها اینکه به نارندرا مودی پیام تبریکی پیروزی را فرستاد، بلکه او را برای سفر به پاکستان نیز دعوت نمود.

جهان اسلام:

حزب بهارتیا جنتا به دلیل شورش‌های هندوها علیه مسلمانان در سال ۲۰۰۲ میلادی در ایالت گجرات، تحت انتقادات زیادی قرار دارد. آن زمان در یکی از مناطق ایالت گجرات، از سوی افراد نامعلوم یک قطاری به آتش کشیده شد که در نتیجه آن، حدود ۶۰ هندو در آتش سوختند و مسؤولیت آن بر عهده مسلمانان انداخته شد. در واکنش این رویداد هندوها با ریختن خون دو هزار مسلمان، خون‌های خود را سرد کردند. انتقاداتی وجود دارد که والی ایالت گجرات که آن زمان نارندرا

مودی بود در مورد آن فتنه و آشوب‌ها خاموشی اختیار کرده و جلو آنرا نمی گرفت. در کنار آن نارندرا مودی در مورد تظاهرات ضد مسلمان در سال ۲۰۰۹ نیز خاموشی اختیار کرده بود. اما در همین سال (۲۰۰۹) محکمه عالی هند، مودی را از این اتهامات برائت داد.

از سوی دیگر این حزب بر دست داشتن در تخریب مسجد بابری در سال ۱۹۹۲ نیز متهم است. بر اساس گزارشی که در سال ۲۰۰۹ از سوی قاضی محکمه عالی هند (منمون سنگ لیبرهان) نوشته شده بود، حدود ۶۸ تن در تخریب آن مسجد دست داشتند که اکثریت آنان رهبران حزب بهارتیا جنتا بود.

با در نظر داشت این پس منظر، اگر همچو رویدادها بار دیگر تکرار شدند، تنش‌ها میان حزب بهارتیا جنتا و کشورهای اسلامی به میان خواهد آمد. هرچند در عصر امروزی با سیاست جهانی بر اساس ایدئولوژی‌ها نه، بلکه بر اساس منافع برخورد صورت می‌گیرد و دشوار به نظر می‌رسد که کشورهای اسلامی بخاطر کشته شدن چندی از مسلمانان، منافع اقتصادی و تجارتي خود را با تهدید مواجه کنند؛ اما چنین رویدادها حداقل باعث ناراض شدن پالیسی سازان و خدشه‌دار شدن روابط بین ملت‌ها خواهد شد و هند، قدرت نرم (soft power) خود را در جهان اسلام از دست خواهد داد.

افغانستان:

هند و افغانستان روابط دیرینه و خیلی نزدیک از گذشته‌های دور با هم داشته‌اند، در زمان آغاز جنگ سرد هر دو کشور در موقف جداگانه با سایر کشورهای جهان قرار داشتند و حرکت جداگانه‌ای را بنام حرکت کشورهای بی‌طرف به میان آوردند. پس از تهاجم شوروی‌ها روابط بین ملت‌های این دو کشور، به سوی خرابی رفت. در زمان جنگ‌های داخلی در افغانستان طرز و روش هند شکل مداخله را به خود گرفت؛ اما با سرنگونی رژیم طالبان و روی کار آمدن حکومت کرزی، روابط میان دو کشور جامعه نو پوشید.

اگر به پالیسی عمق استراتژیک پاکستان نظر بیاندازیم، به عوامل اختیار کردن این پالیسی پاکستان، پی خواهیم برد. پالیسی سازان پاکستانی هراس داشتند که مبدا میان هند و افغانستان در حصار قرار گیرد. این پالیسی هنوز هم روی کار است؛ پرسش این است که بعد از به قدرت رسیدن نارندرا مودی در پالیسی پاکستان چه تغییر خواهد آمد؟ پرسشی که زمان آینده با آن پاسخ خواهد داد.

نتیجه:

روی کار آمدن نارندرا مودی به حیث نخست وزیر هند، قابل توجه بیشتر برای کشورهای چین، پاکستان و بنگله دیش خواهد بود.

هراس پاکستان از این است که حزبی در هند به قدرت رسیده است که تاریخ اعلامیه‌هایش گواه دشمنی با پاکستان است. همچنان رهبران این حزب پیش از پیش به چین نیز هشدار داده است که بخاطر امنیت هند، آماده هرگونه موقفی هستند. این حزب در بیان‌های خود تصریح نموده است که جلو مهاجرین بنگله دیشی را خواهد گرفت، چون به زعم حزب بهارتیا جنتا، امنیت و ثبات ایالت آسام و مناطق دیگر را با تهدید مواجه کرده است.

از سوی دیگر اگر پاکستان از طرف هند با خطر بیشتر مواجه شود، شاید از روی هراس دیرینه خود که گیر ماندن بین هند و افغانستان است، مداخلات خود را در افغانستان بیشتر نماید.

هند نیز که نیازمند رشد اقتصادی بیشتری است و پس از سال ۲۰۱۰ رشد اقتصادی این کشور نزولی بوده است، شاید تحمل جنگ روبه‌رو را نخواهد داشت و حزب بهارتیا جنتا از روی سیاست تعرضی خود در قبال پاکستان، در جنگ پروکسی جاری علیه پاکستان در افغانستان، بیشتر مصروف خواهد شد. پایان